

De boekenfluisteraar

boekerij.nl

Carsten Henn

De boekenfluisteraar

Boekhandelaar Carl leeft voor verhalen,
maar de werkelijkheid is nooit zo mooi als
in de boeken. Of toch wel?



ISBN 978-90-225-9645-6
ISBN 978-94-023-1934-7 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Der Buchspazierer*
Vertaling: Jeannet Dekker
Omslagontwerp: bürosüd
Omslagbeeld: © bürosüd
Auteursfoto: © Amanda Dahms
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

© 2020 Pendo Verlag in der Piper Verlag GmbH, München
© 2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv,
Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door
middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze
ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de
uitgever.

*Voor alle boekverkopers. Zelfs in tijden van crisis
voorzien ze ons van een heel bijzonder levensmiddel.*

Een roman is als een strijkstok,
de klankkast van de viool is de ziel van de lezer.
– Stendhal

Onafhankelijke mensen

Er wordt beweerd dat boeken hun lezers vinden, maar soms hebben ze iemand nodig die ze de weg wijst. Zo was het ook op deze nazomerdag in de boekwinkel die Am Stadttor heette, hoewel de stadspoort, of beter gezegd de overblijfselen ervan, die de meeste bewoners voor een gewaagd kunstwerk aanzagen, zeker drie straten verderop lag.

De boekwinkel was erg oud en gedurende meerdere periodes gebouwd en uitgebreid. Muren vol ornamenten en pleisterwerk stonden naast strakke rechte wanden. De buitenkant werd gekenmerkt door een mengeling van oud en nieuw, speels en zakelijk, die ook binnen terug te vinden was. Rode plastic standaarden met cd's en dvd's stonden naast gematteerde metalen rekken vol manga's, die op hun beurt weer de burens waren van glimmend gepoetste glazen vitrines, gevuld met antieke globes, of van elegante houten planken vol boeken. Het aanbod bestond verder uit gezelschapsspellen, kantoorartikelen, thee en sinds kort zelfs chocolade. Het doolhof aan hoekjes werd overheerst door een zware, donkere toonbank die door het personeel

simpelweg het altaar werd genoemd. Die zag eruit alsof hij uit de tijd van de barok stamde en was aan de voorkant versierd met houtsnijwerk, een landelijk tafereel van een gezelschap jagers op fraaie paarden dat, begeleid door een meute pezige honden, een kudde wilde zwijnen achterna-zat.

In deze boekwinkel werd momenteel de vraag gesteld waarvoor boekwinkels bestaan: ‘Kunt u mij een goed boek aanraden?’ De vrouw die de vraag stelde, Ursel Schäfer, wist als geen ander wat een goed boek was. Om te beginnen moest het zo boeiend zijn dat ze in bed net zo lang bleef lezen totdat haar oogleden dichtvielen. Ten tweede moest het minstens drie, maar liever nog vier passages hebben die haar aan het huilen maakten. Ten derde diende het minimaal driehonderd bladzijden te tellen, maar nooit meer dan driehonderdtachtig, en ten vierde mocht de kaft niet groen zijn. Boeken met een groene kaft waren niet te vertrouwen. Die bittere ervaring had ze al meerdere keren opgedaan.

‘Natuurlijk,’ antwoordde Sabine Gruber, die al drie jaar de scepter zwaaide over boekwinkel Am Stadttor. ‘Wat leest u graag?’

Dat wilde Ursel Schäfer niet zeggen. Ze wilde dat Sabine Gruber dat wist, omdat die immers een boekwinkel bestierde en dus van nature over een portie helderziende gaven diende te beschikken.

‘Noemt u eens drie elementen, dan zoek ik iets wat bij u past. Romantiek? Zuid-Engeland? Iets wat lekker weg leest? Zoiets?’

‘Is meneer Kollhoff misschien aanwezig?’ vroeg Ursel Schäfer een tikje onrustig. ‘Hij weet altijd wat ik leuk vind.

Hij weet altijd wat iedereen leuk vindt.’

‘Nee, hij is er vandaag helaas niet. Meneer Kollhoff werkt nog maar af en toe voor ons.’

‘Wat jammer.’

‘Misschien is dit iets voor u. Een familieroman die zich afspeelt in Cornwall. Kijkt u eens, op de voorkant staat het schitterende landhuis van de familie, midden in een groot park.’

‘Het is groen,’ zei Ursel Schäfer met een verwijtende blik op Sabine Gruber. ‘Donkergroen!’

‘Omdat dit boek zich grotendeels in het prachtige park van de graaf van Durnborough afspeelt. Het heeft lovende recensies gekregen!’

De stroeve winkeldeur ging open en het koperen belle-tje erboven rinkelde schel. Carl Kollhoff klapte zijn paraplu in, schudde hem bedreven uit en zette hem in de paraplubak. Zijn blik ging door de boekenwinkel die hij zijn thuis noemde. Hij keek uit naar pas binnengekomen boeken die naar zijn klanten wilden en voelde zich net een schelpenzoeker aan het strand. En zo op het eerste gezicht zag hij al een paar vondsten die erop wachtten om te worden opgeraapt en van zandkorrels te worden bevrijd. Die deden er echter niet meer toe zodra hij Ursel Schäfer zag staan. Ze wierp hem een hartelijke glimlach toe, alsof hij een samenraapsel was van al die bekoorlijke mannen uit de boeken die hij haar in de loop der jaren had aangeraden en op wie ze tijdens het lezen verliefd was geworden. Carl leek op geen van die heren. Ooit had Carl een klein buikje gehad, maar dat was in de loop der jaren verdwenen, net als het haar op zijn hoofd, alsof buik en haar hadden samengezworen om hem allebei in de steek te laten. Hij was

nu, op zijn tweeënzeventigste, juist mager, maar hij droeg nog altijd zijn oude kleren, die hem inmiddels veel te groot waren. Zijn voormalige baas zei dat hij eruitzag alsof hij alleen nog de woorden in zijn boeken at, en die bevatten weinig koolhydraten. Maar ze vullen wel, antwoordde Carl dan.

Aan zijn voeten droeg Carl altijd logge, zware schoenen van dik zwart leer, met zulke stevige zolen dat ze een leven lang meegingen. En goede sokken, die waren belangrijk. Daarboven een olijfgroene tuinbroek en een jas met kraag in dezelfde kleur.

En altijd een slap vissershoedje met een smalle rand, dat zijn ogen tegen regen en felle zon beschermdde. Dat zette hij ook binnen niet af, alleen wanneer hij ging slapen. Zonder hoedje had hij het gevoel dat hij niet volledig was aangekleed. Ook zag niemand hem ooit zonder zijn bril, waarvan hij het montuur tientallen jaren geleden bij een antiquair had gekocht. Achter de glazen prijkten Carls schrandere ogen, die stevast de indruk wekten dat hij bij te weinig licht had zitten lezen.

‘Mevrouw Schäfer, wat fijn om u weer te zien,’ zei hij, en hij liep naar Ursel Schäfer toe, die ook naar hem toe liep en daardoor bij Sabine Gruber vandaan. ‘Mag ik u een boek aanraden dat op uw nachtkastje zeker niet mag ontbreken?’

‘Uw laatste aanbeveling is me erg goed bevallen, vooral toen ze elkaar aan het einde in de ogen keken. Het was nog mooier geweest als de liefde met een kus was bezegeld, maar in dit geval was ik met een blik ook tevreden.’

‘Die blik was bijna nog indringender dan een zoen. Sommige blikken zijn zo.’

‘Niet als ik zoen!’ zei Ursel Schäfer. Daardoor voelde ze zich heerlijk vrijpostig en dat kwam tegenwoordig nog maar zelden voor.

‘Dit boek,’ zei Carl met een greep uit de stapel naast de kassa, ‘wacht al op u sinds we het hebben uitgepakt. Het speelt in de Provence en elk woord ruikt naar lavendel.’

‘Bordeauxrode boeken zijn de beste! Eindigt het met een kus?’

‘Heb ik de afloop ooit verraden?’

‘Nee!’ Ze keek hem verwijtend aan, maar pakte het boek wel uit zijn hand.

Natuurlijk zou Carl haar nooit een boek zonder happy end aanbevelen, maar hij wilde Ursel Schäfer in geen geval beroven van dat beetje spanning of het deze keer misschien anders af zou lopen.

‘Ik ben zo blij dat er boeken bestaan,’ zei ze. ‘Ik hoop dat dat nooit verandert! Er verandert al zo veel, en zo snel. Iedereen betaalt tegenwoordig alleen nog maar met plastic. Wanneer ik bij de kassa naar passend kleingeld zoek, word ik al vreemd aangekeken.’

‘Het geschreven woord zal altijd blijven, mevrouw Schäfer. Er zijn nu eenmaal dingen die op die manier het beste kunnen worden uitgedrukt. Wie bepaalde gedachten en verhalen wil vastleggen, kan niet om de boekdrukkunst heen. Daardoor kunnen ze de eeuwen trotseren.’

Nadat Carl Kollhoff met een hartelijke lach afscheid van haar had genomen liep hij door een met affiches volgehangen deur een ruimte in die als kantoor en magazijn van de boekwinkel diende. Het bureau lag vol met stapels boeken, de rand van het oude beeldscherm zat vol gele plakbriefjes en de jaarplanner aan de wand wemelde van de notities in rode inkt.

Zoals altijd lagen zijn boeken in een zwarte plastic krat die in het donkerste hoekje stond. Vroeger had de krat op het bureau gestaan, maar sinds Sabine de boekwinkel van haar vader had overgenomen, was de krat elke dag een stukje verder opgeschoven in de richting van de moeilijkst toegankelijke hoek. Tegelijkertijd was ook de inhoud van de krat minder geworden. Er waren niet veel mensen meer bij wie hij boeken moest bezorgen. Het werden er elk jaar minder.

‘Yo, meneer Kollhoff! Wat vond u van de wedstrijd? Dat was toch geen penalty? Ik ben nog steeds kwaad op die scheids.’

Leon, de nieuwe stagiair, kwam net het kleine personeelstoilet uit, met in zijn kielzog sigarettenrook. Ieder ander had geweten dat het volslagen zinloos was om Carl een dergelijke vraag te stellen. Carl keek namelijk niet naar het journaal, hij luisterde niet naar de radio en las geen kranten. Hij was, zoals hij zelf ook wel eens toegaf, de wereld een beetje kwijtgeraakt. Dat had hij bewust laten gebeuren toen hij had gemerkt dat al dat nieuws over incapabele regeringsleiders, smeltende poolkappen en vluchtelingenleed hem triester stemde dan de meest tragische familiedrama’s in boekvorm. Het was zelfbescherming geweest, maar het betekende wel dat zijn wereld sindsdien een stuk kleiner was geworden. Die was nu nog maar twee bij twee kilometer groot, en hij liep elke dag langs de grenzen ervan.

‘Ken je dat prachtige voetbalboek van J.L. Carr?’ vroeg Carl, in plaats van in de kwestie rond de scheidsrechter de kant van de stagiair te kiezen.

‘Gaat dat over onze club?’

‘Nee, over de Steeple Sinderby Wanderers.’

‘Ken ik niet. Maar ik lees sowieso geen boeken. Alleen als het moet. Dus voor school. En zelfs dan kijk ik liever de film.’ Hij lachte, alsof hij daarmee zijn docenten voor de gek hield in plaats van zichzelf.

‘Waarom loop je dan hier stage?’

‘Heeft mijn zus drie jaar geleden ook gedaan, we wonen hier om de hoek, lekker dichtbij.’ Hij verzweg dat iedereen die geen stageplek had gevonden twee weken met de conciërge moest meelopen. Die gebruikte die tijd om wraak te nemen op de stagiairs, als pars pro toto voor het hele leerlingenbestand, door hen als boetedoening voor al die volgekrabbelde wanden, oude stukjes kauwgum onder de tafels en broodkorsten in het groen rond het plein allerlei vernederende klusjes te laten opknappen.

‘Leest jouw zus wel?’

‘Sinds ze hier heeft gewerkt, ja, maar dat gaat mij niet gebeuren!’

Carl grinnikte, want hij wist waarom Leons zus was gaan lezen. Zijn toenmalige baas, Gustav Gruber, die nu in de seniorenresidentie Münsterblick woonde, had precies geweten hoe je met zulke leesvermijdende gevallen als Leon en zijn zus moest omgaan. Hij liet hen de in plasticfolie verpakte wenskaarten afvegen, kaart voor kaart. Dat vonden de stagiairs zo eentonig dat ze uit wanhoop naar het boek grepen dat hij strategisch binnen hun handbereik had neergelegd. Gustav Gruber had ze allemaal bekeerd. Hij kon zelfs met kinderen goed opschieten, die voor Carl maar vreemde wezens waren. Dat was al zo geweest toen hij zelf nog een kind was. En hoe langer geleden zijn kindertijd was, des te vreemder en eigenaardiger hij kinderen vond.

De oude Gruber had Leons zus destijds overgehaald met een boek waarin een jong meisje verliefd werd op een vampier. Voor Leon, die momenteel zo te zien door de puberteit werd geplaagd, zou hij vast een boek hebben neergelegd met op het omslag een aantrekkelijk tienermeisje en binnenin niet al te dichtbedrukte bladzijden. De oude Gruber zei altijd: het dondert niet wat iemand leest, als diegene maar leest. Carl vond niet dat die uitspraak voor alle drukwerk gold, want sommige gedachten die tussen de kaften werden geuit waren net gif, maar veel vaker bood papier genezing, soms zelfs voor kwalen waarvan mensen niet eens beseften dat ze eraan leden.

Carl tilde de zwarte plastic krat voorzichtig uit de hoek. Met maar drie boeken bood die vandaag een wat verloren aanblik. Hij zocht bruin pakpapier en touw om elk boek afzonderlijk als een cadeautje in te pakken. Sabine Gruber had hem al meerdere keren gezegd dat hij dat niet moest doen, die kosten konden ze zich besparen, maar Carl wilde het per se, want dat verwachtten de klanten. Zelf had hij niet eens door dat hij elk boek streelde voordat hij het in het dikke papier wikkelde.

Ten slotte pakte hij zijn olijfgroene legerrugzak, waarvan de jaren weliswaar af te lezen waren, maar die dankzij Carls liefdevolle verzorging nog altijd in zeer goede conditie verkeerde. De tas was nu nog leeg, maar de vouwen verraadden dat dit niet de natuurlijke toestand was. Carl schoof de boeken teder tussen de zware stof van de rugzak, die hij met een zachte wollen deken had bekleed. Hij deed alsof de boeken puppy's waren die hij naar hun nieuwe baasje moest brengen en legde ze zo neer dat het grootste boek tegen zijn rug rustte en het kleinste juist het verste

van hem af, zodat het niet door de ronde vorm van de rugzak kon beschadigen.

Voordat hij naar buiten liep, dacht hij even na, en toen wendde hij zich tot Leon. 'Veeg die wenskaarten maar schoon, daar kun je mevrouw Gruber blij mee maken. Je kunt het rek het beste even naar binnen rijden, dan word je niet gestoord. Ik deed dat klusje altijd hier aan het bureau.' Snel legde hij *Voetbalkoorts* van Nick Hornby op de tafel, dat hij kort daarvoor op een plank had zien staan. Het voetbalveld op het omslag zag er verleidelijk groen uit; voor Ursel Schäfer zou dat reden genoeg zijn om het geen blik waardig te keuren.

Carl noemde het zijn ronde, maar hij liep eigenlijk in de vorm van een veelhoek door de binnenstad, zonder rechte hoeken, zonder symmetrie. Zijn wereld eindigde daar waar de restanten van de stadsmuur op het afbrokkelende gebit van een oude grijsaard leken. Die wereld had hij al vierendertig jaar niet meer verlaten, want binnen haar grenzen had hij wat hij nodig had om te kunnen leven.

Carl Kollhoff deed veel te voet en dacht net zo veel als dat hij liep. Soms had hij het gevoel dat hij alleen lopend goed kon nadenken. Alsof zijn gedachten pas in beweging werden gezet door zijn voetstappen op de kasseien.

Als je door de stad liep viel het niet echt op, maar elke houtduif en elke mus wist dat de stad rond was. Alle oude huizen en straten waren gericht op de munsterkerk die in het midden imposant oprees. Als de stad een modelspoorbaan was geweest, had iedereen vast gedacht dat de kerk niet juist op schaal was gebracht. Het gebouw stamde uit de korte periode waarin de stad erg rijk was geweest, maar

nog voordat de kerk kon worden voltooid, was de bloeitijd al ten einde gekomen en daarom was één toren nooit helemaal afgebouwd.

De huizen stonden eerbiedig rondom de kerk, een paar van de oudste panden bogen zelfs een beetje hun hoofd. De meeste afstand hielden ze bij het voorportaal, waardoor op deze plek het grootste en mooiste plein was ontstaan, de Münsterplatz.

Zodra Carl het plein op liep, had hij het gevoel dat hij werd bekeken, als een ree dat op een open plek in het bos weerloos was overgeleverd aan de blik en de geweerloop van een jager. Daar moest Carl om lachen, want hij had verder nooit het gevoel dat hij op een ree leek. Op de Münsterplatz was de geur van de stad het sterkst. Volgens de overlevering had een bakker tijdens een belegering van de stad in de zeventiende eeuw het suikerwiel uitgevonden, een vettig gebak in de vorm van een wiel met spaken, gevuld met ganache en bestrooid met poedersuiker. Hij had het naar de belegeraars gebracht om hun op die manier duidelijk te maken dat de stadsbewoners wensten dat ze zouden vertrekken. In werkelijkheid was het calorierijke banket pas twee eeuwen later uitgevonden, zoals ook uit oorkonden bleek, maar het oude verhaal, dat de bezoekers maar al te graag geloofden, werd nog altijd rondverteld.

Carl koos elke keer zijn weg over dezelfde kasseien, langzaam en gelijkmatig. Als er iemand in de weg stond, dan wachtte Carl, om daarna zijn pas te versnellen en zo de verloren tijd in te halen. Hij had zijn route over het plein zo uitgestippeld dat hij die ook op marktdagen zonder hindernissen kon afleggen. Ook liep hij zo ver mogelijk bij de vier bakkerijen en hun suikerwielen vandaan,

want hij kon de lucht van het warme, vette baksel niet meer verdragen.

Carl liep de Beethovenstraße in, die eerder een straatje dan een straat was en die de grote componist geen eer bewees. Een lid van de straatnamencommissie had voor elkaar gekregen dat alle straten in de buurt naar componisten werden vernoemd, en hij had zijn persoonlijke favoriet Schubert de grootste straat toebedeeld.

Carl Kollhoff wist het niet, maar hij bevond zich op dit moment precies in het midden van zijn wereld. Die werd aan twee zijden begrensd door de tramlijnen 18 en 57 (er waren maar zeven lijnen, maar door deze nummering leek de stad qua openbaar vervoer toch een echte metropool), in het noorden door de snelweg en aan de vierde zijde door de rivier, die er doorgaans genoeg mee nam om pittoresk voort te kabbelen en op slechts een paar dagen in het voorjaar een beetje aan hoogwater deed. Als een jonge leeuw die af en toe brulde, met stembanden die geen geluid maakten.

Het eerste deel van zijn ronde voerde hem naar de Saliergasse, waar Christian von Hohenesch woonde. Diens uit donkere stenen opgetrokken villa stond een stukje van de straat vandaan, waardoor het vlugge voorbijgangers niet opviel dat het een heel deftig huis was. Het was net een ineengedoken zwarte zwaan die wachtte totdat hij zijn fraaie vleugels kon uitslaan. Erachter lag een rechthoekig park, omzoomd door reusachtige eiken. In dat park stonden drie bankjes, zodat Christian von Hohenesch op elk moment van de dag de zonnestralen op de bladzijden van een boek kon laten vallen.

Carl wist dat Hohenesch erg vermogend was, maar niet

dat hij de rijkste inwoner van de stad was. Dat wist niemand, zelfs Hohenesch niet, omdat hij zichzelf nooit met anderen vergeleek. Zijn voorouders hadden generaties geleden een fortuin verdiend met de leerlooierij aan de oever van de rivier en waren er tijdens de industrialisatie in geslaagd die rijkdom te behouden. Christian von Hohenesch hoefde daarom niet zelf te werken, maar liet zijn geld dat voor hem doen, in de vorm van aandelen en deposito's. Hij beheerde alleen de beheerders van zijn vermogen. Eén keer per dag kwam een huishoudster om te koken en de paar bewoonde kamers schoon te maken, één keer per week kwam een tuinman om ervoor te zorgen dat het zonlicht op de bladzijden kon blijven vallen, en één keer per maand kwam een klussenbedrijf voor het onderhoud. En van maandag tot vrijdag kwam Carl een nieuw boek brengen, dat Christian von Hohenesch meestal al de volgende dag uit had. Voor zover Carl kon nagaan had Christian von Hohenesch zijn domein al een eeuwigheid niet meer verlaten.

Carl belde aan door aan een koperen staaf te trekken, waarna er in het hart van de villa een lage gong klonk. Zoals altijd duurde het even voordat de eigenaar door de lange donkere gang kwam aanlopen om de zware krakende houten deur open te doen, zij het niet verder dan op een kier. Christian von Hohenesch kwam nooit naar buiten. Hij was een knappe, donkerharige man met een fors postuur, fijn gevormde jukbeenderen en een markante kin. Droefheid bedekte hem als grijs poeder. Hij droeg stevast een donkerblauw double-breasted colbert met een verse orchidee in zijn revers, en zijn zwarte leren schoenen glommen alsof ze naar een bal gingen. Hohenesch was

veel jonger dan zijn kleding deed vermoeden, pas zevenendertig, maar hij had altijd al pakken gedragen. Die voelden voor hem net zo vanzelfsprekend als denim voor anderen.

‘Meneer Kollhoff, u bent te laat. We hadden kwart over zeven afgesproken,’ zei Hohenesch ter begroeting.

Carl knikte als vanzelfsprekend en haalde daarna voorzichtig het bestelde boek uit zijn rugzak. ‘Hier is uw nieuwe roman.’ Hij trok de lus in het koord, dat onderweg was verschoven, weer recht.

‘Ik hoop dat u het me terecht hebt aangeraden.’ Hohenesch pakte het boek aan, maar haalde het nog niet uit het papier. Het was een roman over de jaren waarin Alexander de Grote bij Aristoteles in de leer was geweest. Hohenesch las uitsluitend filosofische werken.

Hij gaf Carl zijn fooi, die was afgestemd op het gewicht van de boeken. Dat had hij van tevoren al uitgezocht. ‘Volgende keer graag weer op tijd. Nauwgezetheid is de beleefdheid der koningen.’

‘Ik wens u nog een fijne avond. Tot ziens.’

‘Ja, ik u natuurlijk ook.’

Christian von Hohenesch deed de zware deur dicht. En de villa zag er meteen uitgestorven uit.

De heer des huizes had graag nog met Carl, die hij had leren kennen als een ontwikkeld man met goede manieren, als een verwante geest, van gedachten gewisseld over boeken en schrijvers, maar in de loop der tijd was hij de woorden om iemand mee uit te nodigen kwijtgeraakt. Hij moest ze ergens in de vele kamers van zijn grote villa hebben verloren.

Carl verliet Christian von Hohenesch, maar eigenlijk verliet hij iemand anders. Carl beschouwde romans namelijk als een afspiegeling van onze echte wereld. In zijn ogen werd de stad bevolkt door romanpersonages, hoewel die in heel andere tijden of in verre landen leefden. Toen Christian von Hohenesch voor het eerst de zware deur van de villa had geopend, leek hij zo uit de prachtige roman *Trots en vooroordeel* van Jane Austen te zijn gestapt. Carl had zojuist het landgoed Pemberley in het Derbyshire van de negentiende eeuw achter zich gelaten, en daarmee ook diens bewoner Fitzwilliam Darcy, een rijke, intelligente landheer die ondanks zijn onberispelijke manieren vaak een tikje verwaand en stug overkwam.

Deze eigenaardige gewoonte kwam voort uit het feit dat Carl erg slecht namen kon onthouden, tenzij het namen van personages uit boeken waren. Dat was op school al zo geweest, waar veel leraren van hun leerlingen bijnamen hadden gekregen. De meeste daarvan waren niet bepaald vleidend geweest – Pleeborstel, Klaas Vaak, Spuugklodder – maar Carl had voor andere gekozen, zoals Odysseus, Tristan of Gulliver. In de jaren na zijn eindexamen was hij in tegenstelling tot zijn klasgenoten niet opgehouden met mensen bijnamen geven. Zo werd de jonge punker met zijn versleten legerjas, die hij tijdens zijn opleiding op weg naar de boekwinkel altijd was tegengekomen, de brave soldaat Švejk. De fruitverkoopster bij wie hij zijn appels kocht, werd de koningin uit *Sneeuwwitje*, maar gelukkig vergiftigde zij haar fruit niet. Op een bepaald moment viel het Carl op dat zijn stad vol romanpersonages zat, dat er voor iedere bewoner wel een literaire pendant te vinden was. In de jaren daarna leerde hij Sherlock Holmes ken-

nen, die bij de plaatselijke politie de recherche leidde, en zelfs Lady Chatterley, die vaak de deur opendeed in een dunne kimono en op wie hij als jonge man een beetje verliefd was. Helaas verliet ze later samen met Adson van Melk de stad. Kapitein Ahab was bezeten van een enorme mol in zijn tuin, die hij maar niet te pakken kreeg, Walter Faber was een zwaar zieke ingenieur die Carl tot aan zijn dood boeken over Zuid-Amerika bracht. En de graaf van Monte Christo had in een huis met tralies voor de ramen gewoond, een voormalige gevangenis die de nieuwe bewoner op een merkwaardige wijze binnen zijn eigen muren had vastgehouden.

Bijna altijd viel hem voordat hij erin slaagde om iemands echte naam te onthouden wel een passende literaire variant in. Het leek wel alsof zijn geheugen wilde voorkomen dat hij zich druk maakte over wereldlijke zaken. Zodra hij een naam had uitgekozen, zag hij de echte naam niet meer staan. Op de weg van zijn netvlies naar zijn hersenen veranderden bijvoorbeeld de letters van Christian von Hohenesch op wonderbaarlijke wijze in Mr. Darcy, zonder dat Carl het zelf in de gaten had. Alleen onder bijzondere omstandigheden nam zijn hoofd de moeite om iemands echte naam op te lepelen.

Veel hoefden zijn hersenen toch niet meer te onthouden.

Carls route door de wirwar van straatjes bracht hem daarna naar een literaire figuur van wie het lot een stuk duisterder was dan dat van de uiteindelijk toch gelukkig getrouwde Britse gentleman.

Zijn klant wachtte achter de deur en keek door het spionnetje naar buiten, waar maar weinig mensen langslie-

pen. Hier werd niet geflaneerd, hier kwam niemand gebouwen bewonderen, want de mooie panden stonden een paar dwarsstraten verderop. In dit deel van het oude stadscentrum liepen de mensen snel door; ze konden het beklemmende gebrek aan ruimte niet verdragen en hadden het gevoel dat de gevels boven hun hoofden tegen elkaar zouden vallen en niet langer daglicht zouden doorlaten.

De tengere jonge vrouw achter het spionnetje wist hoe laat Carl Kollhoff ongeveer langskwam. Ze wist ook dat het gekkenwerk was om minutenlang door het gaatje naar buiten te turen in plaats van in de woonkamer te gaan zitten wachten totdat er werd aangebeld, maar ze kon niet anders. Andrea Cremmen stopte een lok blond haar achter haar oor en trok haar jurk recht. Ze was vroeger op de kleuterschool al de mooiste geweest, wat haar de nodige genegenheid, maar ook veel jaloezie had opgeleverd. Plus op jonge leeftijd een huwelijk met een succesvolle man uit de verzekeringsbranche, Matthias, die ook 's avonds en in het weekend lang doorwerkte om ervoor te zorgen dat ze er warmpjes bij zaten. Andrea was gediplomeerd verpleegkundige, maar werkte tegenwoordig halve dagen als assistente in een kleine huisartsenpraktijk, waar ze bij de receptie was neergezet omdat de patiënten graag naar haar keken en kalm werden van haar aanblik. Er had nog nooit iemand tegen Andrea gezegd dat ze moest glimlachen, dat deed ze gewoon, dat hoorde bij een knap uiterlijk. Wie mooi is, moet glimlachen, anders denken de mensen dat je arrogant bent. En dus zat ze de hele dag te glimlachen.

Ze zag er altijd uit om door een ringetje te halen, bang voor wat er kon gebeuren als dat niet zo was. Wat zouden